

АНОТАЦІЯ

Клименко М.Р. Нарцисична саморегуляція як чинник особистісного самоздійснення. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 053 – Психологія. – Львівський національний університет імені Івана Франка, Національний університет «Львівська політехніка», Міністерство освіти і науки України, 2021.

У дисертації теоретично обґрунтовано та емпірично підтверджено зв'язок нарцисичної саморегуляції та особистісного самоздійснення, з'ясовано специфічну структуру чинників особистісної сповненості, залежно від її стратегічної скерованості.

Нарцисична саморегуляція – це психологічний механізм, що забезпечує стабільність та цілісність Я-системи, позитивне сприймання себе, здорову самоцінність. Нарцисична саморегуляція також діє у напрямку підтримування самоповаги особистості, її самоефективності, довіри до себе, що допомагатимуть з більшою рішучістю діяти у світі наповненому цінностями, втілювати персональний зміст із глибин екзистенційної мотивації. Усвідомлення своєї цінності, як змоги побачити цінності ззовні, обрати та наважитись реалізувати власний життєвий вибір – передумови готовності утверджувати внутрішній ідеал цінностей, особистий сенс існування.

Метод емпіричного вивчення проблеми передбачав аналіз даних опитування 360 осіб, віком від 17 до 24 років. У дослідженні застосовано тест оцінки нарцисизму «Self» (Ф. Денеке та Б. Хільгеншток, 1989); методику «Шкала Екзистенції» (А. Ленгле, К. Орглер, 2003); опитувальник «Задоволеність життям» (Е. Дінер, 1985); опитувальник «Темна тріада» (Д. Полхус, К. Вільямс, 2002); методику діагностики рівня задоволеності основних потреб (Т. Кулакова, А. Штриков, 2013). Отримані дані опрацьовано за допомогою багатовимірної статистики (Statistica 8.0 та Excel), використовуючи кореляційний (методи лінійних кореляцій Пірсона), факторний, кластерний, порівняльний (t-тест Стьюдента, тест Шеффе) та регресійний аналізи.

На основі виявлених різних типів нарцисичної саморегуляції засвідчено важливість адекватного високого нарцисизму (у комплексі із силою Я) у переживанні власного життя як більш осмисленого, наповненого цінностями, а особистість, у такому випадку, рефлексивно оцінює власне існування як більш сповнене.

Тип найбільш ефективної нарцисичної саморегуляції характеризується високим нарцисизмом у поєднанні із силою Я, зростанням показників самоздійснення: самодістанціювання, самотрансценденції, свободи, відповідальності, екзистенційності та персональності. Адекватне функціонування нарцисичної саморегуляції, засобами підтримування особистісної інтегрованості, поєднується із: ефективнішим зовнішнім розкриттям *Person* (що свідчить про більш відкрите сприйняття себе та світу, втілення персонального смислу в бутті); волею більш рішучим кроком прямувати до цінностей; актуалізацією автентичного існування особистості; встановленням більш осмислених стосунків з реальністю; збагаченістю емоційного світу через зростаючу спроможність до емпатичного переживання, більш ефективного інтуїтивного розуміння ситуацій. В такому випадку засвідчено більш ефективне та рішуче розкриття власного потенціалу, розуміння цінності переживань та досвіду, що є інтегрованими в більш гармонійну структуру багатогранного інтеракційного досвіду людини, засобами більш ефективно функціонуючих рефлексивно-перцептивних саморегуляційних механізмів Я.

Зафіксовано, що сила Я є найважливішим чинником особистісного самоздійснення. Крізь її призму можна розглядати різні стратегії нарцисичної саморегуляції. Сила Я, його інтегрованість, ефективність функціонування, щодо підтримування більш адекватної й високої самоцінності, знаходять своє відображення у вищій осмисленості життя, цілісному самоусвідомленні та розкритті персональності, переживанні екзистенційних цінностей світу, більшій задоволеності суб'єктивною оцінкою різних ракурсів свого існування. Сила Я віддзеркалюється у внутрішній гармонійній узгодженості елементів Я (зокрема прийнятті тіла, конгруентності Я-репрезентацій); переживанні персональної значущості; спроможності відкривати цінність не лише у собі, але розпізнавати її в оточуючих;

потенції до ідеалізації, як змоги формувати ідеали та жити відповідно до демаскованих цінностей.

Прояснено та емпірично підтверджено, що спроможність до ідеалізації є необхідною для активації адекватної грандіозності особи. Нормальна ідеалізація стає основою формування моралі та етичної системи людини, умовою спроможності детоксикувати вплив більш успішних оточуючих на самоцінність, допомагає формувати більш глибокі стосунки із навколишніми, а соціум (у певних своїх вимірах) набуває більшої екзистенційної безпеки, аніж при низькій спроможності до ідеалізації.

В межах ефективної нарцисичної саморегуляції особистісна грандіозність розглядається як атитюд досягнення успіху, віра в себе, готовність більш впевнено будувати життєві плани, переживаючи екзистенційну рішучість у стосунках зі світом. Натомість визначено, що реактивна особистісна грандіозність маніфестується у випадку існуючого нарцисичного дефіциту та його компенсаторного заповнення. За умови нарцисичного браку актуалізуються тенденції до зростаючої дезінтеграції Я, потреби у регресії до архаїчних психічних захистів. Адекватна особистісна грандіозність стає необхідною для більш свobodного та відповідального втілення персональних екзистенційних цінностей, життя вартісного у індивідуальних та соціальних категоріях.

Встановлено, що за умови більш ефективного способу нарцисичної саморегуляції існує менша схильність до використання маніпулятивних тенденцій у міжособистісній взаємодії, менш характерною є емоційна холодність у ставленні до оточуючих та інструменталістське ставлення до світу. Натомість більш розвиненою є емпатія, та ціннісно-моральні орієнтири є сформульованими також виразніше (згідно з ними особа вибудовує власне життя). Це поєднується із характеристикою існування індивіда як більш автентичного, де суспільні цінності не є фіктивно демонстрованими (для власної користі), проте визначають вектор унікального буття.

Із зростанням нарцисизму, у поєднанні із силою Я, підвищується також і задоволеність життям, як прийняття й підтримування скоріше позитивного ставлення до буття та себе у ньому, переживанням більшої конгруентності між власним минулим, теперішнім та сьогоденням.

Побудовано відповідну емпіричну модель, що відображає детермінації особистісного самоздійснення, що належать до функцій нарцисичної саморегуляції. Нарцисична саморегуляція здійснює свій конструктивний вплив на ефективність та стратегію самоздійснення особи через самоорганізацію переживання психічної цілісності та значущості Я. Аргументовано та емпірично підтверджено, що лише через призму переживання сили Я та власної цінності (високого здорового нарцисизму) людина здатна бачити цінність у інших людях, наповнювати сенсом власне існування, відчувати більшу суб'єктивну задоволеність від його змісту та контексту, глибоко розуміти власні ресурси, через тотожність внутрішніх персональних смислових структур та їх безпосереднього поведінкового втілення.

Ключові слова: саморегуляція, нарцисизм, нарцисична саморегуляція, Я-система, самоздійснення, екзистенційне самоздійснення, сповненість, осмисленість життя, персональність, задоволеність життям, самореалізація, суб'єктивне благополуччя, сила Я, інтеграція Я.

Список публікацій здобувача:

1. Клименко М. Р. Особливості саморегуляції «здорового» нарцисизму. *Проблеми сучасної психології*. 2017а. Вип. 37. С. 142-155.
2. Клименко М. Р. Світло «нарцисизму» в структурі «Темної тріади». *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Психологічні науки»*. 2017б. Вип. 4. Том. 1. С. 58-64.
3. Клименко М. Р. Нарцисична саморегуляція особистісного самоздійснення. *Психологія особистості*. 2018. Т. 1. № 9. С. 44-51.
4. Клименко М. Р. Нарцисичні шляхи самоздійснення. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Психологічні науки»*. 2018. Вип. 3. Том. 1. С. 54-61.
5. Клименко М. Р. Функції нарцисичної саморегуляції як чинник особистісного самоздійснення. *Психологія особистості*. 2019. Т. 1. № 9. С. 83-91.
6. Klymenko M. Types of narcissistic Self-regulation in the context of personal fulfillment. *Journal of Education Culture and Society*. 2019. Vol. 2. P. 85-102.

ABSTRACT

Klymenko M.R. The narcissistic self-regulation as a factor of personal self-fulfillment. – Scientific qualification work on the rights of the manuscript.

The thesis submitted for the degree of Doctor of Philosophy in Psychology, the specialty 053 – Psychology. – Ivan Franko National University of Lviv, Lviv Polytechnic National University, Ministry of education and science of Ukraine, Lviv, 2021.

The dissertation topic theoretically substantiates and empirically confirms the valuable connection between narcissistic self-regulation and personal self-fulfillment, clarifies the specific structure of personal fulfillment factors, depending on the strategic direction of narcissistic self-regulation.

The narcissistic self-regulation is a psychological mechanism that ensures the stability and integrity of the self-system, positive self-perception, adequate and healthy self-esteem. Overall narcissistic self-regulation maintains self-value of person; reveals the opportunity to accept values from the external world and clarifies one's own life choice. Those things are prerequisites for the readiness to assert the inner ideal of values and personal meaning of existence. Those consequences were empirically confirmed in actual study.

The method of empirical study involved the analysis of data of 360 respondents aged from 17 to 24 years. The «Self» questionnaire (F. Deneke and B. Hilgenstock, 1989); Scale of Existence (A. Lenge, K. Orgler, 2003); Satisfaction with Life Scale (E. Diner, 1985); Dark Triad Personality Test (D. Polhus and K. Williams, 2002) and the questionnaire for the satisfaction of basic needs level diagnosis (T. Kulakova, A. Shtrykov, 2013) were used. The obtained data was processed using multivariate statistics (programs: Statistica 8.0 and Excel). The correlation method (Pearson's linear correlation method), factor, cluster, comparative (Student's t-test, Scheff's test) and regression analysis were applied.

The importance of adequate high narcissism (in combination with the power of the Self) was clarified in conditions of different types of narcissistic self-regulation for the first time. In this case high and adequate narcissism is about experiencing one's own life as more meaningful, full of values. Such life could be reflexively evaluated as more authentic and implemented in the personal sense.

The type of the most effective narcissistic self-regulation was characterized by the high level of narcissism combined with the greater power of Self and the unambiguous growth of all self-fulfillment indicators such as: self-distancing, self-transcendence, existential freedom, existential responsibility, development of the general existence and disclosure of the *Personality* (*Personality* means the authenticity of human's existence, discloses the ability to establish deep relationships with oneself and the world).

The adequate function of narcissistic self-regulation (that also maintains personal integration) is combined with: a more effective external disclosure of *Person* (the disclosure of authenticity in all its depth with more effective perception of one's personality and the external world); the will to take a more decisive step towards values; the actualization of the authentic existence; the establishment of a more meaningful relationship with reality; the enrichment of the emotional world through the growing capacity for empathic experience and through the developed intuition in understanding the reality. In that case the way of more effective and decisive disclosure of one's own potential through the process of understanding the value of life experiences (life experiences are integrated into a more harmonious structure of multifaceted human interaction experience). All that was organized by effectively functioning reflexive-perceptual mechanisms of self-regulation.

It was studied out that the power of Self is the most important factor (which characterizes the effectiveness of narcissistic self-regulation and personality self-worth) that influences on the personal self-fulfillment. It became possible to consider various strategies of narcissistic self-regulation through the prism of self-power. Thus, the power of Self, integration of Self and its function efficiency play a valuable role in maintaining a more adequate self-perception and the higher self-worth. The self-worth is defined as a resource through which real self-fulfillment becomes available to the individual. All that at great length reflects in the higher meaning of life, holistic self-awareness and revealing the depth of personality, disclosure the experience of existential values of the world and the greater satisfaction with subjective assessment of different perspectives of subsistence. The indicated important power of Self reflects in: the internal harmonious coherence of all elements of Self in general (and the acceptance of the body, the congruence of self-representations in particular); the ability to experience personal significance; the ability to

discover personal value, recognize values in other people and the environment; the opportunities to find a resource for a normal process of an idealization (the last one opens out as a capability to form moral and ethical ideals, live according to unmasked values at the same time).

It was clarified and empirically confirmed that idealization is required process for an adequate human splendor. All that identifies the resource for self-efficacy and the ability to act in a world full of meaning. From another side normal idealization becomes the basis for the formation of morality and ethical system of a person. It also reflects as a condition of the ability to detoxify the influence of more successful others on the one's individual self-worth, helps to form deeper relationships with people. Also, the society (in certain dimensions) acquires greater existential security for a human.

Within the framework of effective narcissistic self-regulation, personal grandiosity is seen as an attitude to success, self-belief, readiness to build life plans more confidently. It also goes in direction of gaining experience of existential determination in relation to the world.

It was determined that reactive personal grandiosity is manifested in the case of the existing narcissistic deficit (the dysfunction of Self is obviously expressed in low self-esteem). Under those conditions the disintegration of Self connects with the need of regression to archaic mental defenses (to protect self-integrity). An adequate personal grandiosity becomes necessary for a freer and more responsible embodiment of personal existential values, and the possibility to live according to individual and social value categories.

Under the condition of a more effective way of narcissistic self-regulation there would be less predisposition to use manipulative tendencies in interpersonal interactions. Also, there would be less inclination to the emotional coldness in relations with others and instrumentalist attitude to the world would be less inherent. Empathy becomes more developed on the other hand. Values and moral guidelines become formulated more clearly (according to them a person builds the life).

With the rise of narcissism, combined with the power of Self, satisfaction with life increases too. It is about accepting and maintaining a rather positive attitude towards being, experiencing greater congruence between one's own past, present and future.

An appropriate empirical model was constructed as a generalization of actual PhD research. The model reflects the determinations of personal self-fulfillment, through the functional specific of different types of narcissistic self-regulation. The narcissistic self-regulation exerts its constructive influence on the effectiveness and strategy of self-fulfillment. This works through the self-organization of the experience of mental integrity and significance. It was also argued and empirically confirmed that only through the prism of experiencing the power of Self and high self-worth (high healthy narcissism) person can see value in other people, get the meaning of personal existence, feel greater subjective satisfaction with life content and context, deeply understand personal unique resources. And one other thing becomes more typical: the coordination of internal personal semantic structures and their direct behavioral embodiment become more inherent for people with higher narcissism and more effectively functioning Self.

Thus, the effective narcissistic self-regulation supports the realization of existential personal senses, and functional self-structure reveals itself in harmonious self-integration and self-value.

Key words: personal self-regulation, narcissism, narcissistic self-regulation, self-system, self-fulfillment, existential self-fulfillment, existential fullness, meaningfulness of life, personality, satisfaction with life, self-realization, subjective well-being, power of Self, integration of Self.

The list of publications:

1. Klymenko, M. (2017a) Особливості саморегуляції «здорового» нарцисизму [The «healthy» narcissistic self-regulation specifics]. *Problems of modern psychology*, 37, 142-155.
2. Klymenko, M. (2017b) Світло «нарцисизму» в структурі «Темної тріади» [The light of narcissism in the Dark Triad structure]. *Scientific journal of Kherson State University, Psychological Science*, 4, 58-64.
3. Klymenko, M. (2018a) Нарцисична саморегуляція особистісного самоздійснення [The narcissistic self-regulation of the personal fulfillment]. *Psychology of personality*, 1, 44-51.

4. Klymenko, M. (2018b) Нарцисичні шляхи самоздійснення [The narcissistic ways of self-fulfillment]. *Scientific journal of Kherson State University, Psychological Science*, 4 (1), 54-61.
5. Klymenko, M. (2019a) Функції нарцисичної саморегуляції як чинник особистісного самоздійснення [The narcissistic self-regulation features as factors of personal self-fulfillment]. *Psychology of personality*, 9(1), 83-91.
6. Klymenko, M. (2019b) Types of narcissistic Self-regulation in the context of personal fulfillment. *Journal of Education Culture and Society*, 2, 85-102.